

Porteføljestyret for landbasert mat, miljø og bioressurser

Referat	Møte 6/2020
Dato	9 - 10. desember 2020
Sted	Webmøte
Til stede:	Anne Ingeborg Myhr, <i>styreleder</i> , Eirik Selmer-Olsen, Göran Ericsson, Karen Johanne Baalsrud, Katrine Røed Meberg, Marit Kjeldby, Pål Johan From, Stig A. Larssæther, Aasmund Bunkholt, Camilla Sandström, Nina Glomsrud Saxrud
Observatører:	Gry Færevik, LMD, <i>observatør</i> , Torstein Lindstad, KLD, <i>observatør</i>
Til stede fra Forskningsrådet:	Vidar Skagestad, Ivar T. Berthling, Anicke Brandt-Kjelsen, Eli Ragna Tærum, Tina Rebecca Hov-Gylthe, Jonas Enge, og i sak 63: Linda Markussen, Linda Jarret, Rune Groven, Brage Kjeldby og Marit Heller.

Sak PSBIO 59/20 Godkjenning av saklisten

Vedtak: Saklisten godkjennes. 1 sak ble meldt inn under eventuelt.

Sak PSBIO 60/20 Godkjenning av referat

Administrasjonen kommenterte en feil i en tabell i referatet. Denne rettes opp.

Vedtak: Referat fra møte 5 20 og sak 57/20 og 58/20 per epost godkjennes med rettelse.

Sak PSBIO 61/20 Habilitet

Habilitetsvurderingen for sak 63-20 Bevilgning høst 2020 har omfattet følgende trinn:

1. Styrets medlemmer har vurdert habilitet ut ifra administrasjonens forslag og gjennomgått oversikten med tanke på aktører eller personer som kan gi grunnlag for inhabilitet.
2. De kommentarene som har kommet inn fra styrets medlemmer er gjennomgått av administrasjonen.

Administrasjonen viste oversikt over registrerte habilitetsspørsmål knyttet til sak 63.

Styremedlemmene ble oppfordret til å tenke over og varsle eventuelle tilfeller de ikke har oppdaget tidligere. Habilitet ble gjennomgått per utlysningstema. Kun habile styremedlemmer deltok i vedtak.

Ved én bloc-vedtak utlyses ikke inhabilitet, og hele styret var habilt.

Utlysning	Inhabil	Habil	Antall habile
Matsystem	Eirik, Katrine, Stig, Camilla,	Anne, Pål, Marit, Aasmund, Nina	5
Arealer en bloc karakter 4 og lavere			11

Arealer, avslag en bloc HK 5	Marit, Stig, Göran, Aasmund, Anne, Camilla, Eirik	Nina, Pål, Katrine, Karen	4
Farlig avfall	Stig	Anne, Karen, Aasmund, Göran, Pål, Marit, Katrine, Camilla, Nina, Eirik	10
Plast		Anne, Karen, Aasmund, Göran, Pål, Marit, Stig, Katrine, Camilla, Nina, Eirik	11
Kulturmiljøer		Anne, Karen, Aasmund, Göran, Pål, Marit, Stig, Katrine, Camilla, Nina, Eirik	11
Bioøk IPO	Stig, Aasmund	Anne, Karen, Göran, Pål, Marit, Katrine, Camilla, Nina, Eirik	9
IPN	Eirik, Katrine	Anne, Aasmund, Göran, Pål, Marit, Stig, Katrine, Camilla, Nina	9

Tabell 1 Habilitetstabell sak PSBIOMIL 63 20 Bevilgninger høsten 2020

Vedtak: Styremedlemmenes habilitet i sak 63 til behandling i møte 6-2020 er oppsummert i Tabell 1. Bare habile styremedlemmer deltok i behandling av den aktuelle saken. Marit Kjeldby fratrådte under behandling av, og vedtak knyttet til, utlysningstema farlig avfall og plast.

Sak PSBIOMIL 62/20 Regjeringens tiltakspakker i 2020 – fordeling innenfor PSBIOMIL – orientering

Administrasjonen orienterte. Midlene som kom i krisepakkene skulle settes i omløp i eksisterende utlysninger for 2020. Styret uttrykte tilfredshet med vurderingene og beslutningene som er tatt i denne saken.

Vedtak: Porteføljestyret tar orienteringen til etterretning.

Sak PSBIOMIL 63/20 Bevilgning

Vedtakene er ført i eget investeringsreferat.

Administrasjonen orienterte om søknadmottak høst 2020. I alt er det mottatt totalt 100 søknader med en omsøkt ramme på ca. 1,4 mrd. kroner til de utlysningene omfattet av denne saken.

Responser på utlysningene har vært noe ulikt fordelt. Mens enkelte utlysninger har hatt veldig god respons ser vi at responsen på andre utlysninger er noe svakere enn ventet. Dette gjelder særlig utlysninger som treffer nye aktører (innovasjonsprosjekt i offentlig sektor) samt på temaer som er nye (plast og farlig avfall) for aktørene eller som krever nye tilnærminger (bærekraftige matsystemer).

Administrasjonen redegjorde videre for gangen i søknadsbehandlingen, både med tanke på ekspertenes rolle i fagpaneler og relevansvurdering av søknadene, og hvordan panelvurdering og relevansvurdering i sum utgjør total karakteren for søknadene. Administrasjonen viste også til hvordan midlere fra krisepakker (sak 62) ble fordelt på ulike utlysninger.

Gangen i vedtakene var at prosjekter med lav karakter ble avslått en bloc. Derneft ble aktuelle prosjekter til innstilling lagt frem for styret til behandling (se vedtak i investeringsreferatet).

Styret takket for grundige saksfremlegg og gode presentasjoner i møtet. Styret ba administrasjonen redegjøre for hva som ble gjort med tanke på kalibrering av karakterer mellom ulike paneler, samt hvordan årets tildelinger påvirker handlingsrommet i 2021. Administrasjonen påpekte at alle panel instrueres likt ved oppstart av panelmøter, og at administrasjonen deltar i alle møtene samt veileder panelene for størst mulig lik behandling på tvers av paneler.

Styret var videre opptatt av å ta med seg erfaringer fra årets søknadsbehandling inn i arbeidet med investeringsplaner for 2022-2024, ikke minst med tanke på hvordan vi kan mobilisere enda bredere til de utlysninger vi legger ut. Styret bad også administrasjonen se på håndtering av habilitetsutfordringer for styremedlemmer. Hvordan kan en ved neste korsvei sikre at noe flere styremedlemmer kan ta del i vedtakssakene? Administrasjonen påpekte at her bør det søkes felles retningslinjer på tvers av ulike porteføljestyre og lofte å komme tilbake til saken.

For vedtak vises det til investeringsreferatet.

Sak PSBIOMIL 64/20 Uttesting av søknadstypen demonstrasjonsprosjekt i næringslivet (IPN-D) for 2021

Administrasjonen la frem saken med utgangspunkt i saksfremlegg og lysark-presentasjon. Porteføljestyret støttet initiativet om å teste ut demonstrasjonsprosjekt for næringslivet som en løpende utlysning i 2021, gitt at føringer fra saksarket og diskusjonen i møte lar seg inkorporere i søknadstypen. Det ble påpekt at dette kan være et verdifullt tilskudd av virkemidler for å ta prosjektene "over dødens dal". Styret etterspurte en mer inngående analyse av hvorvidt denne søknadstypen i større grad enn ellers sikrer at innovasjonsforløpet fullføres. Til dette responderte administrasjonen at det kun er petroleum som har testet ut søknadstypen, men at vi vil søke læring fra deres erfaringer. Styret stilte spørsmål om 1-2 mill. kroner i offentlig støtte er tilstrekkelig for å ta ut effekter, men konkluderte likevel med at dette er passelig nivå å starte ut med, gitt at dette er en eksperimentering som vil gi erfaringer på sikt. Styret understreket at dette virkemidlet ikke må ta oppmerksomheten bort fra å realisere innovasjoner i andre søknadstyper.

På styrets oppfordring setter vi opp en egen sak i et senere møte om hvordan Forskningsrådets og Innovasjon Norges ulike søknadstyper står i forhold til hverandre.

Vedtak:

Porteføljestyret ber administrasjonen jobbe videre med mål å delta i en utlysning for demonstrasjonsprosjekter i næringslivet (IPN-D) ila 2021, gitt at søknadstypen gir rom for innretning og dimensjonering som er viktig med tanke på måloppnåelse. Det settes av inntil 10 millioner kroner til utlysningen. Gitt tilstrekkelig kvalitet i innkomne søknader, vil disse finansieres fra midler satt av til innovasjonsprosjekter i næringslivet (IPN) i investeringsplanen for 2021.

Sak PSBIOMIL 65/20 Bevilgninger i internasjonale nettverk

Administrasjonen orienterte.

Det er viktig å vise den totale summen av prosjektene vi er med på internasjonalt, for 2020 med over 200 mill. kroner. Styret reiste spørsmål om det internasjonale utlysningssamarbeidet bør prioriteres sterkere. Administrasjonen repliserte at det i alle fall er viktig å ha med seg helhetsbildet av investeringer og samarbeidsarenaer i forbindelse med arbeid med investeringsplaner, altså at nasjonal forskningsinnsats sees i sammenheng med EU-aktivitet og resten av verden. Det var enighet om at balanse og arbeidsdeling er viktig. Administrasjonen kommenterte at man kan velge å prioritere internasjonalt samarbeid i nasjonale utlysninger sterkere enn i dag.

Vedtak: Styret tar orienteringene til etterretning. Momenter som framkom i diskusjonen tas med videre arbeid knyttet til porteføljeanalyse og investeringsplaner.

Seminar om landbruksteknologi

Det var i møte satt av 1 time til et seminar om landbruksteknologi. På Johan From innledet med en presentasjon. I den påpekte From at for å sikre en fremtidig matvareproduksjon som ivaretar klima, miljø og jord og som samtidig evne å øke matvareproduksjonen nasjonalt og globalt, må vi tenke svært nytt. Og vi må tenke teknologiutvikling. Dette kan gi gode muligheter for industriutvikling innenfor norske teknologimiljøer, også med tanke på salg i et internasjonalt marked. From viste til anslag som indikerer en fem-dobling av landbruksmaskiner de neste fire år. Teknologiskiftet i landbruket har høy endringstakt i dag. Men tempoet må vesentlig opp skal vi nå de ambisjoner vi har satt oss for fremtidens matvareproduksjon.

Snarere enn å gjøre dagens maskiner og traktorer grønnere og mer energieffektive blir det viktig å innføre mange små maskiner/roboter som kan erstatte dagens store maskiner. Til støtte for dette synet tok From frem noen historiske paralleller og viste til "produksjonsparadokset" da dampmaskinen ble gjort mer effektiv. Produktiviteten gjorde et byks først når de store dampmaskinene ble satt til å drive en rekke mindre maskiner. Å gjøre dampmaskinen mer energieffektiv i seg selv hadde ingen effekt på produktiviteten. Det var dette strukturelle skiftet som ledet an til den industrielle revolusjonen. Og det er følgelig grunn til å anta et tilsvarende strukturelt teknologisk skifte innenfor jordbruket vil kunne lede frem mot en helt nødvendig produktivitetsvekst, gitt utfordringer med at flere munn skal mettes fra samme, eller sågar mindre, jordbruksareal enn i dag.

From pekte på følgende karakteristika for fremtidens matvareproduksjon:

- Stor produksjonsøkning per areal. Det finnes ingen nye arealer å ta av. Vi må bruke de vi har mer effektivt
- Fremtidens matvareproduksjonsøkning må håndteres innenfor planetens tåleevne
- Null bruk av sprøytemidler. I dag er et for høy intensitet i bruk av kjemikalier i landbruket
- Ingen bruk av "skitne" menneskehender. Teknologi og roboter kan erstatte mange funksjoner som mennesker utfører i dag, til bedre kvalitet og presisjon

I flukt av dette oppfordret From porteføljestyret til å vektlegge økt endringstempo i matvareproduksjonen gjennom å legge til rette for strukturelle endringer, fremfor inkrementelle endringer. Og i dette vil teknologi ha avgjørende betydning.

Porteføljestyret takket From for et spennende oppspill. De påpekte at matvareproduksjonen også må ivareta sosioøkonomiske aspekt. Det er ingen løsning at teknologi overflødiggjør arbeidskraft, i alle fall ikke i utviklingsland hvor matvareproduksjonen ofte er eneste kilde til arbeid. Det ble også påpekt at økonomien i matvareproduksjonen må utvikles parallelt med et landbruk som i større grad ivaretar planetens tåleevne. Uten et økonomisk fundament faller matvareproduksjonen drastisk,

også i Norge. Styret påpekte i sammenheng med teknologiutvikling at det kan være mye å hente fra andre sektorer i Norge. Teknologioverføring fra f.eks. petroleumssektoren til landbruket blir en nøkkel-suksessfaktor.

Styret takker På Johan From for et inspirerende innlegg.

Sak PSBIOMIL 66/20 Samspill med porteføljestyrer

Styreleder innledet. Hun informerte om at det skal være et møte mellom PSBIOMIL og PSHELSE den 15. januar. Målet er å diskutere og sondere om mulige samarbeidsflater mellom porteføljene.

Administrasjonen er i dialog med andre porteføljestyrer om å organisere tilsvarende møter på andre områder.

Vedtak: *Porteføljestyret tar orienteringen til etterretning.*

Sak PSBIOMIL 67/20 Rammer for Forskningsrådets innspill til revidert langtidsplan

Administrasjonen ga en gjennomgang av trender og endringsbehov for revidert langtidsplan, sett fra Forskningsrådets ståsted. Til saken var det lagt ved et omfattende saksark som ble understøttet med lysark vist i møte.

Porteføljestyret takket for en meget interessant gjennomgang med mange viktige og gode perspektiver. Det ble i møte besluttet at administrasjonen summerer opp de innspill som kom fra porteføljestyret i et eget notat som legges på styrets åpne teamrom. Her vil styret kunne kommentere og supplere det som administrasjonen har summert opp. Det settes opp et eget møte for styrets medlemmer i midten av januar slik at porteføljestyret kan enes om et innspill til Forskningsrådets Hovedstyre (via administrasjonen).

Vedtak: *Styret ber administrasjonen samle innspill fra møtet i et notat som legges på styrets teamsrom for videre bearbeiding i styret.*

Styret ønsker et eget møte dedikert til innspill som skal sendes Styret, i løpet av januar 2021.

Porteføljestyrets synspunkter legges fram for Forskningsrådets styre som del av prosessen med innspillet til langtidsplan.

Sak PSBIOMIL 68/20 Orienteringer

Administrasjonen innledet med en gjennomgang av satsingen "grønn plattform" og beskrev kort ambisjoner for satsingen og innramming av utlysninger, sammen med Innovasjon Norge, SIVA og ENOVA. Innenfor rammen på en mrd. kroner over tre år ble det antydnet at det er rom for totalt 10-20 prosjekter. Hovedutlysningen har frist i februar 2021. Vedtak i saken forventes i desember 2021.

Dernest ble det vist til den siste indikatorrapporten for tilstanden i norsk forskning, med vekt på FoU-innsats innafor relevante områder. Styret hadde ingen kommentarer til denne.

Administrasjonene informerte så om at FFL JA har økt sin støtte til budsjettformålet "naturmangfold og miljø", opp fra dagens 4 til 6 mill. kroner årlig. Styret hadde ingen kommentarer til denne

Avslutningsvis orienterte administrasjonen om planer for utlysninger i 2021. Lysarkene vist i møte oppdateres før presentasjonen legges ut på Teamsrommet. Det ble i den sammenheng informert om at IPN-utlysningen for 2021 tar inn planetens tåleevne på nye måter. Styret etterspurte en diskusjon

om rullering av søknadstyper over år. Dette tas opp i diskusjon om investeringsplan for 2022 i løpet av høsten 2021.

Styret hadde ingen orienteringer i møtet.

Vedtak: *Porteføljestyret tar orienteringene til etterretning.*

Sak PSBIOMIL 69/20 Eventuelt

Styremedlem Pål Johan From takket for seg, og ble takket av administrasjon og styre. Audun Korsæth, avdelingsdirektør i NIBIO, er nytt medlem i styret fra og med 1.1.2021.

Sak PSBIOMIL 70/20 Evaluering av møtet

Styreleder innledet. Det er krevende å sette en tidsplan. Pausene blir for korte, dette må vi gjøre noe med. Styret var meget tilfreds med godt forberedte saksfremlegg og presentasjoner fra administrasjonen. Administrasjonen oppfatter at styret opptre konstruktivt og fungerer godt som kollegium. Det var få habile medlemmer i enkelte saker, og det er et spørsmål om man kan organisere prosess for søknadsbehandling og vedtak på en annen måte.

Vedtak: *Administrasjonen tar med innspillene fra styrets evaluering i planlegging av møtene framover.*

Sak PSBIOMIL 71/20 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtaksprotokoll ble gjennomgått i møtet.

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*